

Arkeologisk Rapport

Kommune: Selbu

Gårdsnavn: Granby

Gårdsnr./bnr.: 63/6

SELBU KOMMUNE	
Ark/saksnr.	Ark.no
21.12.2015	
Ark.kode P	
Ark.kode S	
Avdeling	Sakssett
Kassansvar	Gradering

Arkivsaksnr.: 201505647

Kopi:

Vedlegg:

Kulturminne-id: 214474, 215649

Ved/dato: Ragnhild Sirum Skavhaug/25.11.15

Ad: Maskinell søkesjakt i forbindelse med områderegulering Øystrand - Garberg, Selbu kommune.

Bakgrunn

I henhold til gjeldende forskrifter til Lov om kulturminner (kulturminneloven) er fylkeskommunen delegert ansvaret for å ivareta de samlede verneinteresser knyttet til kulturminner i plan- og utbyggingssaker. Alle kulturminner eller spor etter menneskelig virksomhet fra før reformasjonen, det vil si før år 1537, er automatisk fredet etter § 4 i kulturminneloven.

I forbindelse med plan- og utbyggingssaker kan fylkeskommunen kreve at det foretas arkeologiske registreringer forut for en eventuell godkjenning av planen. Tiltakshaver har etter kulturminnelovens § 9 plikt til å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk fredete kulturminner. Det vil som regel innebære en befaring eller registrering av det aktuelle planområdet av arkeolog fra fylkeskommunen.

I forbindelse med reguleringsplan for Øystrand - Garberg, Selbu kommune, ble det foretatt en arkeologisk påvisnings-undersøkelse i det aktuelle planområdet. Hensikten med undersøkelsen var å få klarhet i om det kunne påvises automatisk fredete kulturminner som kunne komme i konflikt med reguleringsplanen. Tiltakshaver for prosjektet var Selbu kommune.

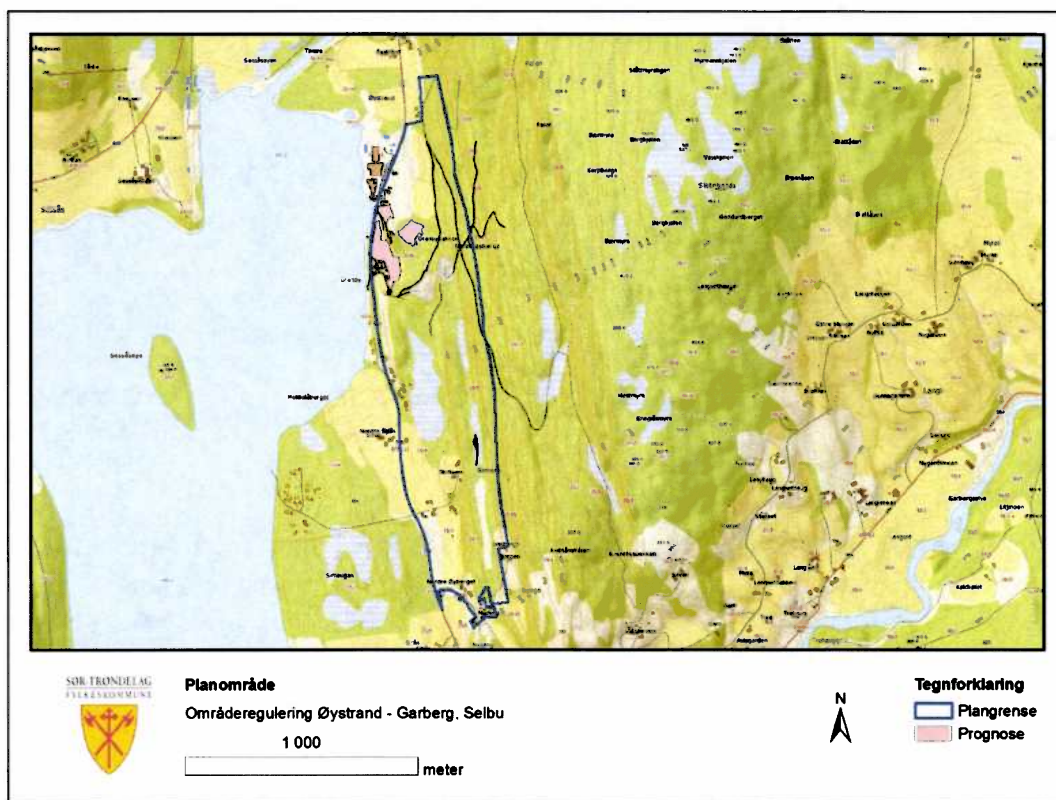
Praktiske opplysninger

Undersøkelsen ble utført av Harald Auset og Ragnhild Sirum Skavhaug fra Sør-Trøndelag fylkeskommune i tidsrommet 23.9.15 - 6.10.15. Harald Auset fungerte som feltleder, og arkeolog Anne Haug var prosjektleder. Det ble i alt benyttet til sammen 66,5 timer i felt, hvorav 6 timer gikk med til kjøring.

Undersøkelsene ble noe forsinket da det ikke var utført påvisninger av kabler i undersøkelsesområdet. Brukeren var heller ikke varslet, og åkeren var nysådd.

Maskinell plateavdekking ble meget godt utført av Rolf Bendiksen fra entreprenørfirmaet Kylo maskin. Gravemaskinen var på 21,5 tonn, og skuffbredden var 178 cm.

I dette prosjektet ble også benyttet frivillige som utførte metaldetektorsøk i området. Dette arbeidet ble godt utført av Arve Solli og Ronald Hosen fra Sør- og Nord-Trøndelag metallsøkerklubb.

1. Kart som viser det aktuelle planområdet.

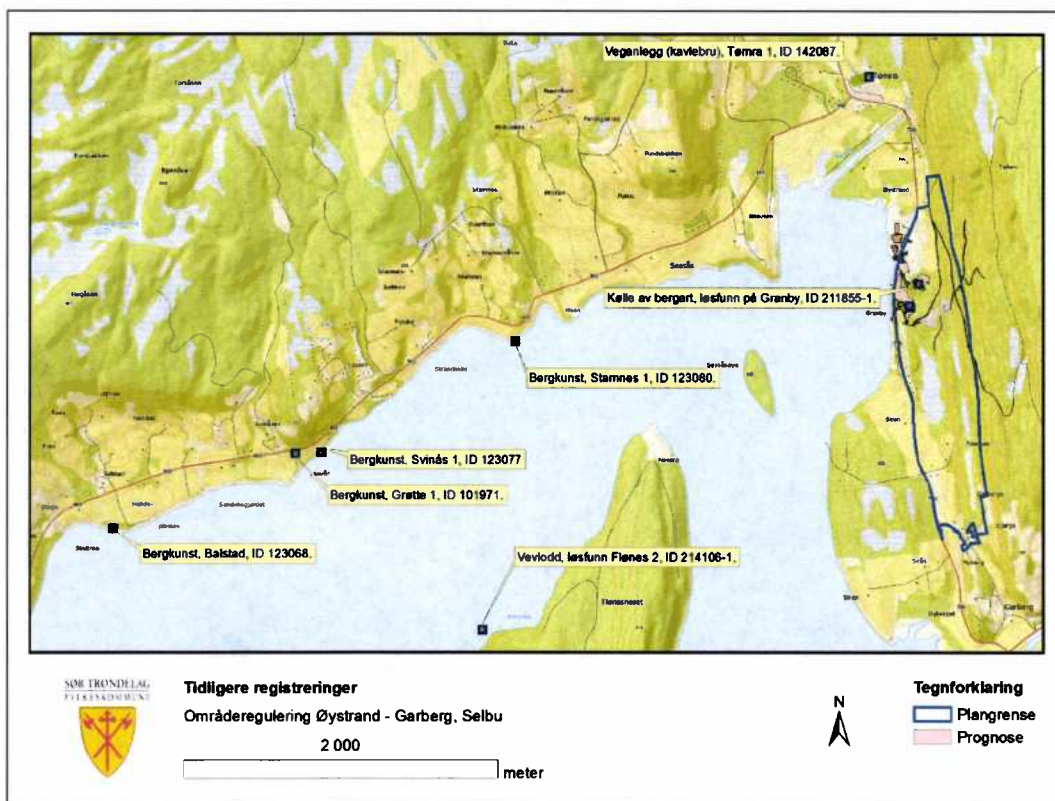

2. Kart som viser et utsnitt av det aktuelle prognoseområdet.

Tidligere funn/registreringer

Det er gjort flere funn av helleristninger langs nordsiden av Selbusjøen. Det er også funnet ei kølle med sannsynlig datering yngre steinalder/bronsealder like ved Granby gård. Disse funnene, sammen med topografien i området, er utgangspunktet for at prognoseområdet ble regnet som interessant. Se kart over registreringer og eget kart for funnet av køllen under.

Køllen av bergart (T 19105, ID 211855) ble funnet nær gården Granby. Inger Granby kunne opplyse at informasjonen i Askeladden ikke var helt korrekt med tanke på finner og funnsted. Det var hennes mor som fant kølla under arbeid på åkeren nord i prognoseområdet. Inger Granby kunne også opplyse om et funn av en stokkebåt i nærområdet. Båten eksisterer ikke lenger. Både det oppdaterte funnstedet og det omtrentlige området båten ble funnet i er oppført på kartet nedenfor.

3. Oversikt over tidligere registrerte kulturminner i området.

Metode

Påvisningsundersøkelsen ble gjennomført med metoden maskinell flateavdekking (jfr. Løken, Pilø & Hemdorff 1996; Rønne 2004). Metoden har til hensikt å påvise forhistoriske bosettingsspor og annet som ligger skjult under dagens markoverflate. Dette fordi de synlige sporene er forsvunnet pga. årelang pløying, markbearbeiding og lignende. Matjordslaget fjernes maskinelt ved å anlegge sjakter. Dette gjør det mulig å påvise spor etter nedgravde forhistoriske strukturer i den sterile undergrunnen. Slike strukturer vil som regel fremstå med en annen farge og fyllmasse enn undergrunnen for øvrig.

De strukturene som avdekkes i undergrunnen kan være spor etter forhistoriske huskonstruksjoner (stolpehull, vegggrøfter eller ildsted), kokegroper (som er forhistoriske stekeovner som fremstår som sirkulære nedgravninger fylt med en blanding av skjørbrønt stein, trekull, kullblandet og brønt sand).

Sjaktene ble gravd slik at de fikk en bredde på omtrent 3,5 - 4,5 m, og det ble totalt anlagt 18 sjakter. Fem av disse var av mindre størrelse. Sjøkt ble utvidet for å avgrense en struktur som viste seg å være ei reismile.

Arbeidet er utført etter instruks og i henhold til *"Rutiner for arkeologiske påvisningsundersøkelser ved hjelp av den maskinelle flateavdekkingsmetoden, Sør-Trøndelag fylkeskommune, april 2001, revidert oktober 2004 og mars 2009."*

Planområdet, beliggenhet og topografi

Prognoseområdet omfatter både dyrket mark og skog. Den nordligste delen av prognose består av en åker som ligger på en høyde, og skrånar ganske kraftig mot nord. Den vestlige delen av området består også av åker, som skrånar mot vest. Den sørlige delen av prognoseområdet er også en åker, og denne er i stor grad flat med en forhøyning midt på den vestlige halvdelen. Det østlige området ble valgt ut på bakgrunn av opplysningene om køllen i Askeladden. Området består av myr og skog og er ulendt og lite tilgjengelig.

Dokumentasjon

Sjaktene ble målt inn med ALTUS APS-3 DGPS med CPOS korreksjon. Stort sett var kvaliteten på målingene gode ved at det ble oppnådd RTK fix/float, og dette skal normalt gi en nøyaktighet på centimeternivå i åpent lende. Se vedlegg for plassering av sjaktene.

Reismila og løsfunnet av Urnessspenne ble målt inn med samme måleutstyr og nøyaktighet. Geometri og beskrivelse av kulturminnene er innført i den nasjonale kulturminnedatabasen Askeladden. Id.nr. er oppført i tabellen nedenfor. Kart med oversikt over plassering følger vedlagt.

Lokalitet	Enkeltminne	Art
215649	215649-1	Grøft
	215649-2	Grøft
	215649-3	Stolpehull
	215649-4	Stolpehull
	215649-5	Stolpehull
	215649-6	Stolpehull
	215649-7	Stolpehull
	215649-8	Stolpehull
	215649-9	Stolpehull
	215649-10	Stolpehull
	215649-11	Stolpehull
	215649-12	Stolpehull
	215649-13	Stolpehull
	215649-14	Grop
214474	214474-1	Løsfunn, Urnesspenne

Sjakter

SJAKT	MATJORD	UNDERGRUNN
Sjakt 15	10-20cm tykt	leire og rustød grus over kul i terrenget. leire, jernutfelling og løs sand på flata.
Sjakt 16	10-20cm tykt	leire, jernutfelling og en del stein.
Sjakt 17	10-20cm tykt.	leire med noe jernutfelt grus.
Sjakt 18	10-20cm tykt.	eire, stein og jernutfelt grus. tildels omrotet.
Sjakt 1	20-40cm tykt.	løs rødbrun sand, partier med lys gul til grå leire, mye og tildels sterk jernutfelling.
Sjakt 2	20-30cm tykt	lys grå leire med felter av tildels sterkt jernutfelt mørk rødbrun sand.
Sjakt 3	20cm tykt.	gulbrun leirig masse
Sjakt 4	10-20cm tykt	homogen lys grå leire.
Sjakt 5	10cm tykt.	gul leirig sand og løs rødbrun sand.
Sjakt 6	10cm	rødbrun grus og san med leir lommer. lengst nord leire.
Sjakt 7	10cm tykt.	grågrønn leire med lommer av rødbrun jernutfelt sand.
Sjakt 8	10-20cm tykt.	gulbrun over i rødbrun leire med noe sand og stein. store tildels halvbrente kullbiter i halve sjakta. også knust moderne glass.
Sjakt 9	10cm tykt	lys grå leire
Sjakt 10	10-20cm tykt	lys grå leire.
Sjakt 11	10cm tykt	lys grå leire.
Sjakt 12	10-20cm tykt	lys grå leire, noe jernutfelt grus og enkelte steiner.
Sjakt 13	20cm tykt.	lys grå leire og noe rødbrun grus.
Sjakt 14	40cm torv på 50cm sandblandet leirig masse med en del røtter og trerester,	tynt lag med grå grus over homogen blå leire i bunn.
Sjakt 8b	10-20cm tykt	leire, med sand sentralt i strukturen/reismila.

Påvisninger

SJAKT	PÅVISNING
Sjakt 15	ingen påvisninger
Sjakt 16	ingen påvisninger.
Sjakt 17	ingen påvisninger.
Sjakt 18	ingen påvisninger.
Sjakt 1	ingen påvisninger.
Sjakt 2	ingen påvisninger.
Sjakt 3	ingen påvisninger
Sjakt 4	ingen påvisninger.
Sjakt 5	ingen påvisninger
Sjakt 6	ingen påvisninger.
Sjakt 7	ingen påvisninger.
Sjakt 8	ingen påvisninger
Sjakt 9	ingen påvisninger.
Sjakt 10	ingen påvisninger.
Sjakt 11	ingen påvisninger.
Sjakt 12	ingen påvisninger.
Sjakt 13	ingen påvisninger
Sjakt 14	ingen påvisninger
Sjakt 8b	grøft etter reismile og div stolpehull.

Kart og bilder

1. Kart som viser det aktuelle planområdet.....	2
2. Kart som viser et utsnitt av det aktuelle prognoseområdet.	3
3. Oversikt over tidligere registrerte kulturminner i området.....	4
4. Alle 18 sjakter.....	9
5. Sjaktene i den nordlige delen av prognoseområdet.....	9
6. Sjaktene i den vestlige delen av prognoseområdet.....	10
7. Sjaktene i den sørlige delen av prognoseområdet, med plassering av reismile.	10
8. Sjaktene i den østlige delen av prognoseområdet.	11
9. Kart over registreringer og funn.	11
10. ID 214474 Urnesspenne, forside.....	12
11. ID 214474 Urnesspenne, bakside.....	12
12. Reismilas nordre del, bilde tatt mot NØ.....	12
13. Reismilas søndre del, tatt mot Ø.	12
14. Bilde av snitt i grøft.....	12
15. Plassering av snitt av grøft. Tatt mot NØ.....	12

4. Alle 18 sjakter.

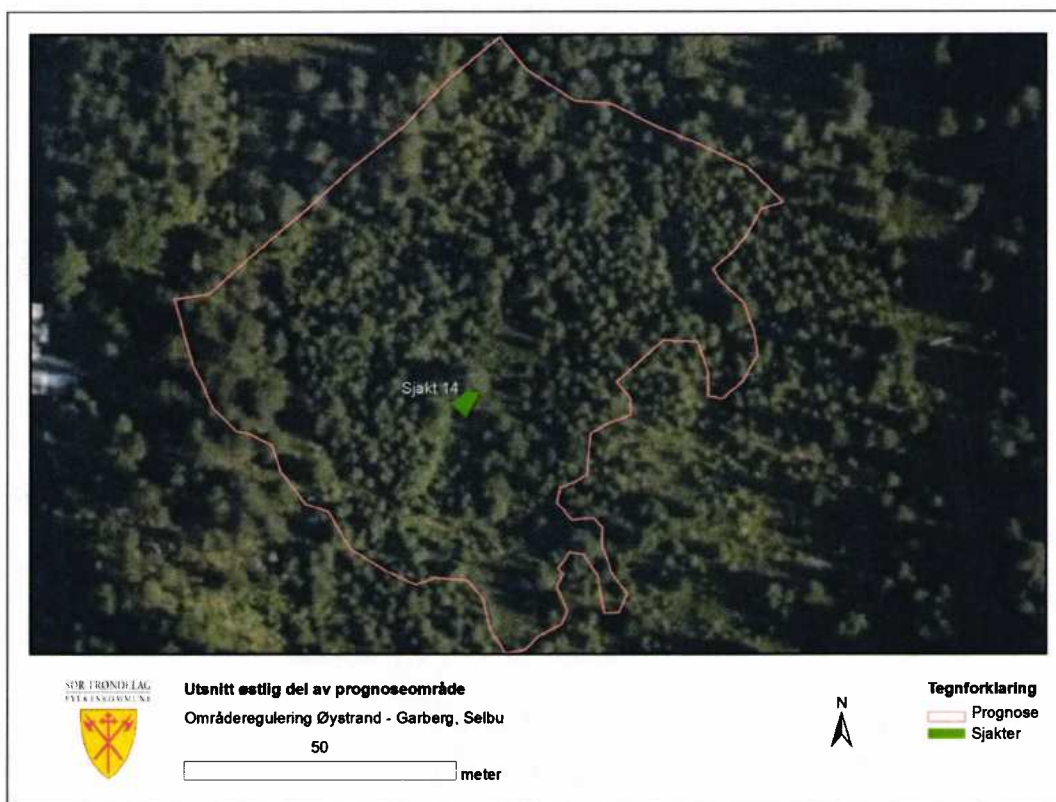
5. Sjaktene i den nordlige delen av prognoseområdet.

6. Sjøaktene i den vestlige delen av prognoseområdet.

7. Sjøaktene i den sørlige delen av prognoseområdet, med plassering av reismile.

8. Sjaktene i den østlige delen av prognoseområdet.

9. Kart over registreringer og funn.

Fotografier

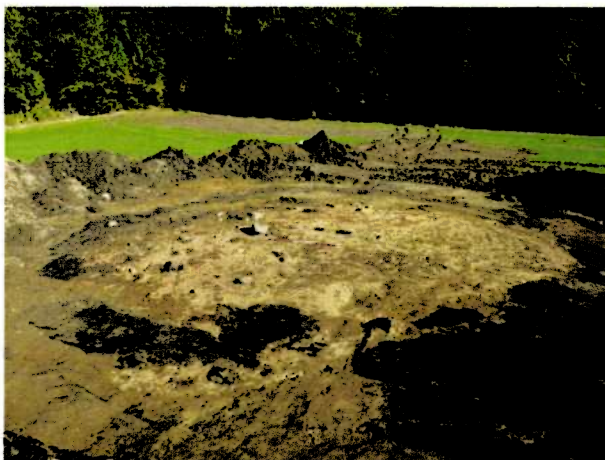
– tatt av Harald Auset og Ragnhild Sirum Skavhaug, Sør-Trøndelag Fylkeskommune

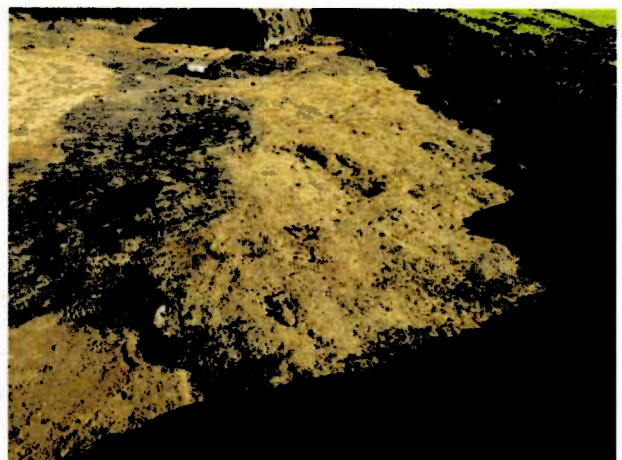
10. ID 214474 Urnesspenne, forside (Foto: Anne Haug, STFK).

11. ID 214474 Urnesspenne, bakside (Foto: Anne Haug, STFK).

12. Reismilas nordre del, bilde tatt mot NØ.

13. Reismilas søndre del, tatt mot Ø.

14. Bilde av snitt i grøft.

15. Plassering av snitt av grøft. Tatt mot NØ.

Medieoppslag

6. oktober: <http://www.nearadio.no/tusen-ar-gammel-spenne-funnet/>

SELBU / TYDAL RØROS / HOLTÅLEN

Tusen år gammel spenne funnet

HOVEDSAK NYHETER 6. oktober 2015 · kl. 11:58

Interessante arkeologiske funn er gjort på Granby gård i Selbu. Det er funnet ei spenne som kalles for "Urnsspenna". Denne stammer fra tidlig middelalderen 1000-1100-tallet.

- Dette er langs pilgrimsleden så dette er veldig spennende, sier Anne Haug, arkeolog hos Sør-Trøndelag Fylkeskommune.

Nea Radio
151005 Funn Ved Granby Int Anne Haug

SOUNDCLOUD
Share

16. Utklipp fra Nea Radios nettsideartikkel, reporter var Stian Elverum (hentet fra nett 26.11.15 kl. 12:45).

7. oktober: <http://stjordalsnytt.no/index.php/selbu/item/7909-spennende-funn-ved-granby-gard-i-selbu>

Spennende funn ved Granby Gård i Selbu

onsdag 07 oktober 2015 09:41 Skrevet av Britt Mari Rolseth

Arkeolog Anne Haug ved sentrum av reismilen hvor rester etter midtstokken vises. Fra grøfta rundt mila skal det tas ut prøve for datering.

Britt Mari Rolseth
brittmari@lokal.no

Etter at det i forrige uke ble funnet ei spenne fra middelalderen 1000 – 1100 tallet i åkeren ved Granby Gård, knyttet det seg stor spenning til hva som var funnet på et annet sted på åkeren.

I forbindelse med reguleringsplan ved Granby Gård er det blitt foretatt undersøkelser av område med henblikk på arkeologiske funn. Slik undersøkelse er også på gang i Mebonden i forbindelse med reguleringsplan der.

17. Utsnitt av nettartikkelen om arkeologbesøket på Granby gård, skrevet av Britt Mari Rolseth (hentet på nett 26.11.15 kl. 12:50).

8. oktober: <http://selbyggen.no/?p=2443>

Selbyggen

LOKALAVIS FOR NEADALEN

[Nyheter](#) [Kultur](#) [Sport](#) [Bildegallerier](#) [Abonnement](#) [Annonsebestilling](#) [Om Selb](#)

Arkeologisk middelalderfunn ved Granby

08/10/2015 Av Torgeir Hofsmo

En bronsenål kom opp fra jorden da fylkesarkeologene hadde utgravinger i forbindelse med områderegeringsplanen for Granby i forrige uke.

Selbygge

HAR I

Elk

e-

Elekt

ka

Annonse

SE

www

Sell

Hotell

18. Utsnitt fra nettartikkel i Selbyggen, skrevet av Torgeir Hofsmo (hentet på nett 26.11.15 kl. 12:50).

Oppsummering og konklusjon

Den arkeologiske undersøkelsen resulterte i funn av ei Urnesspenne fra tidlig middelalder, og ei reismile fra etterreformatorisk tid. Spenna ble funnet med metalldetektor av Ronald Hosen, og ble senere identifisert som Urnesspenne. Funnet ble gjort i matjorda, og regnes som et løsfunn. Reismila er målt inn og lagt inn på Askeladden på grunn av informasjonsverdien, men strukturene er ikke fredet.

Det går ei pilegrimsled like forbi den sørlige delen av prognoseområdet på vestlig side, kun meter fra funnstedet av Urnesspenna. Leden er kalt Romboleden og er Norges eldste i følge nettsiden pilegrimsleden.no.

Trondheim, 26. november 2015

Ragnhild Sirum Skavhaug
Arkeolog

Referanser

Løken, Trond, Pilø, Lars, & Hemdorff, Olle. 1996. *Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksplasser. En metodisk innføring*. AmS-Varia 26. Arkeologisk museum i Stavanger.

Rønne, Ola. 2004. Utgravningsstrategi – flateavdekking. I: Glørstad, Håkon (red.), *Svinesundprosjektet. Bind 4. Oppsummering av Svinesundprosjektet*. Varia 57. Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen. Oslo. S.90-95.

Sør-Trøndelag fylkeskommune. *"Rutiner for arkeologiske påvisningsundersøkelser ved hjelp av den maskinelle flateavdekkingsmetoden, Sør-Trøndelag fylkeskommune, april 2001, revidert oktober 2004 og mars 2009."*

<http://pilegrimsleden.no/no/map/romboleden>